

# Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal  
Postbus 20018  
2500 EA DEN HAAG

**Primair Onderwijs**  
Rijnstraat 50  
Den Haag  
Postbus 16375  
2500 BJ Den Haag  
[www.rijksoverheid.nl](http://www.rijksoverheid.nl)

**Onze referentie**  
3 1 338623

**Bijlagen**  
1

Datum 3 februari 2022

Betreft Uitwerking aanpak verbetering ventilatie in scholen

Frisse lucht en ventilatie zijn goed voor de gezondheid. Daarom komen we vandaag samen met de PO-raad, de VO-raad en de VNG met een actie-aanpak voor ventilatie. Goede ventilatie is belangrijk voor leraren om goed en veilig les te kunnen laten geven en voor leerlingen om goed en veilig les te kunnen krijgen. Door de oplopende besmettingen, ook in het onderwijs, is het belang hiervan alleen maar groter geworden. In de brief Stand van zaken COVID-19 van 14 januari 2022 staat dat het kabinet groot belang hecht aan goede ventilatie. Ook uw Kamer onderschrijft het belang van goede ventilatie, zo blijkt uit verschillende moties die zijn aangenomen en die oproepen om meer werk te maken van ventilatie in de klas. Daarom is in de brief van 14 januari ook een stevigere aanpak aangekondigd.

In de brief van 14 januari staat dat de sluitingstermijn van de tweede SUVIS-tranche zou worden verlengd tot en met 30 april 2022. Verder is in deze eerdere brief gewezen op het belang van goede informatie over ventilatie in schoolgebouwen en het inzetten van experts die langs de scholen gaan om de ventilatieproblematiek in kaart te brengen en om op maat ventilatieadvies uit te brengen. Ook is aangegeven dat die plannen alleen vorm kunnen krijgen vanuit een gedeeld verantwoordelijkheidsgevoel tussen Rijk, schoolbesturen en gemeenten. In deze brief informeer ik uw Kamer over de aanpak van de ventilatie in scholen en over de inzet van € 20 miljoen op de korte termijn voor de verbetering van ventilatie in scholen.

## **Aanpak ventilatie in scholen**

Inmiddels is de SUVIS-regeling verlengd tot en met 30 april. Na goed overleg tussen het Rijk, de PO-Raad, de VO-raad en de VNG zijn concrete afspraken over de aanpak van de ventilatieproblemen tot stand gekomen.<sup>1</sup> Die afspraken zijn als bijlage bij deze brief meegestuurd en kunnen in 4 pijlers onderverdeeld worden.

---

<sup>1</sup> Normaliter wordt nieuw beleid pas in uitvoering genomen nadat de Staten-Generaal de begrotingswet heeft geautoriseerd. De uitvoering van de spoedeisende maatregelen die in deze brief bij de vierde Incidentele Suppletore Begroting zijn opgenomen, kunnen echter niet wachten tot formele autorisatie door beide Kamers der

### **Hulplijn voor direct advies en praktische tips**

Er komt een hulplijn waardoor je direct in contact komt met de frisse lucht experts van Ruimte-OK (telefoonnummer 0800-0224402) en een website [Ventilatiehulp.nl](http://Ventilatiehulp.nl). Dit moet scholen die nu nog geen concreet zicht hebben op welke verbetermogelijkheden er zijn snel inzicht en houvast bieden.

### **Team van experts die langskomen om te helpen**

Ruimte-OK zorgt dat er een hulpteam klaarstaat dat scholen van deskundig advies kan voorzien. Deze spoeddienst gaat de scholen op locatie helpen. Zij kijken hoe bestaande ventilatiemiddelen beter kunnen worden gebruikt, geven advies tot verbetering van ventilatiemiddelen en brengen in kaart welke investeringen nodig zijn mocht het huidige systeem onvoldoende blijken.

### **CO<sub>2</sub>-meter in iedere klas**

In alle klaslokalen moet een CO<sub>2</sub>-meter komen. Het Rijk stelt geld beschikbaar via de lumpsumbekostiging, Ruimte-OK geeft aan waar de meters aan moeten voldoen en de schoolbesturen kopen de meters. Ook zorgt Ruimte-OK voor handzame informatie die in de klas kan worden gebruikt, waarin staat hoe je een meter gebruikt en wat je moet doen als de CO<sub>2</sub>-waarden te hoog zijn.

### **Gemeentelijk aanspreekpunt en gedeelde verantwoordelijkheid**

De gemeenten brengen met de schoolbesturen de ventilatie op de scholen in kaart. Gemeenten stellen hiervoor een aanspreekpunt in voor scholen. Gezamenlijk stellen gemeenten en scholen de prioriteiten voor de aanpak. Bij die investeringen kan een beroep worden gedaan op de SUVIS-regeling. Omdat het zich kan voordoen dat gemeenten en schoolbesturen met bestaande middelen en de SUVIS-regeling niet tot een (tijdelijke) oplossing komen, vinden de partijen het essentieel dat er ruimte komt voor maatwerkoplossingen. Het ministerie van OCW neemt de verantwoordelijkheid op zich om de beste inzet van de overige € 140 miljoen uit te werken voor deze maatwerkoplossingen en zet de reguliere besluitvorming hiervoor zeer snel in werking.

Met deze afspraken en maatregelen zijn niet direct alle problemen met de ventilatie automatisch opgelost, maar het zijn wel belangrijke stappen om op korte termijn de situatie te verbeteren en hulp te bieden daar waar dat het meest nodig is. Zoals beschreven in het IBO Onderwijshuisvesting is bij veel schoolgebouwen, naast het verbeteren van de ventilatie, een integrale aanpak nodig om de school gezond, duurzaam en geschikt voor hedendaags onderwijs te maken. Over die aanpak maken het ministerie van OCW, de VNG, PO-Raad en VO-raad verdere afspraken de komende tijd.

### **Inzet op korte termijn en financiering**

#### *Hulplijn en hulpteams*

Met deze Kamerbrief wil ik u tevens informeren over de inzet van € 20 miljoen op de korte termijn voor de verbetering van ventilatie in scholen. Deze € 20 miljoen zal via de vierde Incidentele Supplettoire Begroting aan de OCW-begroting worden toegevoegd, en is gedekt uit de € 160 miljoen die op de Aanvullende Post is gereserveerd voor de verbetering van ventilatie op scholen. In de Kamerbrief

stand van zaken COVID-19 van 14 januari 2022 bent u geïnformeerd over de beoogde inzet van de resterende € 160 miljoen voor ventilatie. Onder andere werd u de denkrichting geschetst om experts in te zetten die langs de scholen gaan om de ventilatieproblematiek in kaart te brengen en op maat ventilatieadvies uit te brengen. Inmiddels heb ik dit nader uitgewerkt. Ik zet € 2,7 miljoen in voor deze experts in zogenaamde hulpteams. De activiteiten van deze spoeddienst ter plaatse bestaan uit het maken van een analyse van de ventilatiesituatie; het instrueren van het onderwijspersoneel; het opstellen van een behandelplan; en het leveren van een uniforme rapportage van de ventilatiesituatie aan OCW. Dit laatste is een eerste stap in het actualiseren en uitbreiden van data over ventilatie in schoolgebouwen. Om dit snel te kunnen organiseren acht ik het noodzakelijk om Kenniscentrum Ruimte-OK te vragen deze hulpteams te organiseren en richtlijnen op te stellen voor het ventilatieadvies. Normaal is voor de inhuur van experts ter hoogte van voornoemd bedrag een Europese aanbestedingsprocedure nodig; dit proces duurt echter minimaal drie maanden. Gezien de urgentie die uw Kamer en het Kabinet op dit dossier hebben uitgesproken, is die tijd er nu in onze ogen niet, vanwege de noodzaak om de urgente ventilatieproblematiek te bestrijden. Daarom informeer ik u hierbij over mijn voornemen deze opdracht onrechtmatig aan Ruimte-OK te verstrekken.

#### *CO2-meters*

Daarnaast zal ik € 17,3 miljoen inzetten voor de aanschaf van continue CO<sub>2</sub>-meters in elk klaslokaal in het funderend onderwijs. Hiervoor zal ik € 17,3 miljoen toevoegen aan de bekostiging aan po- en vo-schoolbesturen (inclusief de scholen voor speciaal onderwijs). Uitbetaling hiervan vindt plaats in de loop van dit jaar na een eerstvolgende reguliere aanpassing van de bekostiging. Ik wil schoolbesturen oproepen om met de zekerheid van deze toezegging de continue CO<sub>2</sub>-meters zo snel mogelijk aan te schaffen en te gebruiken. Als het schoolbestuur dit reeds gedaan heeft, wordt het schoolbestuur hiervoor in de bekostiging gecompenseerd. Om er zeker van te zijn dat er straks daadwerkelijk in ieder klaslokaal in Nederland een CO<sub>2</sub>-meter hangt, bezien wij samen met de sector de mogelijkheden hoe we hier het beste inzicht in te kunnen krijgen.

#### *Vervolg*

Voor de overige € 140 miljoen zal ik uw Kamer spoedig informeren over de voorgenomen inzet daarvan, daarbij kijk ik in ieder geval naar de genoemde denkrichtingen in de bovengenoemde Kamerbrief van 14 januari 2022, zoals het voortzetten van de SUVIS-regeling, al dan niet in aangepaste vorm, waarin ik ook de mogelijkheid voor het toepassen van maatwerk verken. Ook wordt conform de motie-Van der Staij/Paternotte bezien of de cofinanciering aanpassing behoeft, hoewel onderwijshuisvesting primair decentraal belegd is bij gemeenten en schoolbesturen. Hierin neem ik tevens de uitkomsten van het Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) Onderwijshuisvesting mee. Ook zal ik het plan om data over ventilatie in schoolgebouwen te actualiseren en uit te breiden, verder uitwerken.

#### **Beleidskeuzes uitgelegd Hulpteams**

*Onderbouwing doeltreffendheid, doelmatigheid en evaluatie (CW 3.1)*

<b>Doel(en)</b>	<p>Uit het verdiepend onderzoek van Ruimte-OK blijkt dat op 27% van de schoollocaties de ventilatie niet op orde is (niet aan de wettelijke norm voldoet). Bij een deel van deze schoollocaties is dit het gevolg van onvoldoende kennis over het juist ventileren op de schoollocatie. Doelstelling is scholen optimaal bewust te maken van een goed gebruik van de aanwezige ventilatievoorzieningen op locatie.</p> <p>De eerder genoemde 27% van de schoollocaties waarbij de ventilatie niet op orde is, is daarbij geëxtrapoleerd. Het ophangen van CO<sub>2</sub>-meters in alle schoollokalen, levert via meer inzicht van schoolbesturen, gemeenten en Ruimte-OK tevens nauwkeurigere informatie over het aantal schoollocatie dat niet aan de wettelijke norm voldoet voor ventilatie.</p>
<b>Beleidsinstrument(en)</b>	Hulpteams gaan langs op locatie, maken een analyse van de situatie en geven instructies en advies voor de vervolgaanpak. Kenniscentrum Ruimte-OK voorziet in projectorganisatie en coördinatie.
<b>Financiële gevolgen voor het Rijk</b>	De totale kosten voor de hulpteams en organisatie zijn € 2,7 miljoen. Deze worden door het Rijk gefinancierd door opdrachtverstrekking aan Ruimte-OK.
<b>Financiële gevolgen voor maatschappelijke sectoren</b>	Er zijn geen kosten voor de schoollocaties en hun schoolbesturen voor het laten langskomen van de experts. Er zijn ook geen kosten voor de gemeenten.
<b>Nagestreefde doeltreffendheid</b>	Elke schoollocatie kan een hulpteam laten langskomen indien ventilatie niet op orde lijkt te zijn. Bij het merendeel van de 27% van de locaties die niet op orde is, wordt de ventilatie op deze manier verbeterd.
<b>Nagestreefde doelmatigheid</b>	Schoolbesturen hoeven niet zelf op zoek naar hulp. Door centrale organisatie van de experts bij Ruimte-OK wordt iedere schoollocatie op maat bediend. De aanvraag van een hulpteams is hiermee zo efficiënt en zo laagdrempelig mogelijk ingericht.
<b>Evaluatieparagraaf</b>	De experts ter plaatse rapporteren aan Ruimte-OK over de aangetroffen ventilatiesituatie op de schoollocatie en over het gegeven advies voor vervolgaanpak. Ook rapporteren zij wekelijks over het aantal bezochte schoollocaties. OCW ontvangt op basis van al voorgaande een geaggregeerde rapportage van Ruimte-OK. Daarnaast zal de

	effectiviteit van de hulpteams geëvalueerd worden.
--	--

**Onze referentie**

<b>Beleidskeuzes uitgelegd CO<sub>2</sub>-meters</b> <i>Onderbouwing doeltreffendheid, doelmatigheid en evaluatie (CW 3.1)</i>	
<b>Doel(en)</b>	Voor optimale leerprestaties is het belangrijk dat scholen zo verantwoordelijk mogelijk fysiek onderwijs kunnen blijven organiseren. Voorwaardelijk hieraan is goede luchtkwaliteit, om het risico op COVID-19 besmettingen te verkleinen. Daarnaast dient onderwijspersoneel les te geven onder goede arbeidsomstandigheden. Goede luchtkwaliteit is hier voorwaardelijk voor.
<b>Beleidsinstrument(en)</b>	Om ervoor te zorgen dat leerlingen en onderwijspersoneel niet worden blootgesteld aan ongezonde lucht, is het nodig dat de luchtkwaliteit in de klaslokalen permanent kan worden gemeten. Het CO <sub>2</sub> -gehalte in de klaslokalen is een goede indicator van de luchtkwaliteit. Daarom worden schoolbesturen middels kostendekkende ophoging van de lumpsum gestimuleerd om CO <sub>2</sub> -meters aan te schaffen voor in elk klaslokaal.
<b>Financiële gevolgen voor het Rijk</b>	De totale kosten voor de aanschaf van CO <sub>2</sub> -meters bedragen € 17,3 miljoen en worden volledig door het Rijk gedragen. Ook schoolbesturen die reeds CO <sub>2</sub> -meters hebben aangeschaft, worden gecompenseerd.
<b>Financiële gevolgen voor maatschappelijke sectoren</b>	Er zijn geen kosten voor de schoollocaties en hun schoolbesturen voor de aanschaf van CO <sub>2</sub> -meters. Er zijn ook geen kosten voor gemeenten. De kosten voor de aanschaf van CO <sub>2</sub> -meters worden vergoed via de lumpsum aan schoolbesturen. Omdat de uitbetaling plaatsvindt op de reguliere momenten, wordt schoolbesturen gevraagd de CO <sub>2</sub> -meters voor te financieren en ze direct aan te schaffen (mits nog niet aangeschaft). Vanwege de verantwoordelijkheid van schoolbesturen voor een gezonde werkomgeving inclusief binnenklimaat, worden de abonnementskosten voor een monitoringssysteem voor de CO <sub>2</sub> meters niet vergoed vanuit het Rijk.

<b>Nagestreefde doeltreffendheid</b>	100% van de schoolbesturen wordt in staat gesteld continue CO <sub>2</sub> -meters aan te schaffen voor ieder klaslokaal. Op deze manier kan de luchtkwaliteit in ieder klaslokaal worden gemeten en kan de ventilatieproblematiek (ook met het oog op de inzet van de aanjaagteams) scherper in beeld te worden gebracht. In aanvulling op het onderzoek van Ruimte-OK. Op deze manier wordt helder waar interventie nodig is. Dit is de meest effectieve interventie om het aanjaagteam op de juiste plekken de ventilatie te laten verbeteren.
<b>Nagestreefde doelmatigheid</b>	<p>Vanuit goed werkgeverschap is het schoolbestuur verantwoordelijk voor een gezonde en veilige werkomgeving. Daar hoort een goed binnenklimaat, waaronder goede ventilatie bij. Daarnaast kan bij het komen tot optimale ventilatie, blijken dat het aanpassen van het gebouw kosten met zich meebrengt, dan vallen deze kosten primair onder de verantwoordelijkheid van het schoolbestuur. Ingrepen die het karakter hebben van een renovatie vallen primair onder de verantwoordelijkheid van gemeenten, waarbij schoolbesturen eventueel kunnen meebetalen.</p> <p>Zo bezien is de aanschaf en financiering van CO<sub>2</sub>-meters geen primaire taak van het Rijk. Echter heeft het Rijk ook een verantwoordelijkheid in het verantwoord fysiek openhouden van de scholen zodat leerlingen optimaal kunnen leren. Gezien de hoge urgentie en grote maatschappelijke impact van het fysiek sluiten van scholen door Corona, stelt het Rijk daarom eenmalig middelen ter beschikking voor het aanschaffen van CO<sub>2</sub>-meters. Schoolbesturen hebben vanuit hun verantwoordelijkheid voor goed werkgeverschap in sommige gevallen al CO<sub>2</sub>-meters aangeschaft. Om ongelijke behandeling te voorkomen wordt daarom ook voor deze schoolbesturen de reeds gedane aanschaf vergoed. Dit is niet optimaal doelmatig, maar wordt wel verantwoord geacht in uitzonderlijke tijden van de COVID-19 pandemie.</p>
<b>Evaluatieparagraaf</b>	Er zal worden onderzocht (middels aparte evaluatie) of de scholen daadwerkelijk een CO <sub>2</sub> -meter hebben opgehangen en of dit de gewenste inzichten oplevert.

**Onze referentie**

Ik dank de PO-Raad, de VO-raad, de VNG en Ruimte-OK voor de snelheid waarmee we de afgelopen weken hebben gewerkt aan dit urgente probleem op veel scholen in Nederland. Het is nu aan eenieder in het onderwijs om hier samen

de schouders onder te zetten zodat we er snel voor kunnen zorgen dat onze leerlingen en leraren in een frisse, veilige klas les kunnen geven en krijgen.

**Onze referentie**

De minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs,

Dennis Wiersma